

Pažintis

Tarnautojos darbas - dieną, vertėjos - naktį

Kažkada, kai nė nesvajoję tapti vertėja, iš mamos bičiulio Bronio Savukyno dovanų gavo itališką knygą su dedikacija, labai primenančia užkalbėjimą: "Rasos dukra, mieloji Inga, tegu lingua italiana galvon tau sminga". Tas pats Bronys Savukynas, "krikštaitėvis", teigiamai įvertinęs pirmąjį Ingos Tuliševskaitės bandymą - italų klasiko Luigi Pirandello apsakymo "Sutaupyta karstas" vertimą, skatino toliau: "Kodėl tau nesiėmus romano? Yra toks Umberto Eco".

"Vertėjai nuolat ko nors mokosi", - džiaugiasi Inga Tuliševskaitė.

Audrius MUSTEIKIS
audriusm@iziniuos.lt

Lietuvoje šie vardai - Umberto Eco ir Inga Tuliševskaitė - vienas nuo kito neatskiriami. Inga išvertė penkis garsiojo autoriaus romanus ir dvi kultūrologinių esė knygas. "O aš maniau, kad jūs - vyras", - pasakė Eco savo vertėjai, kai ši būdama Bolonijoje per vieną konferenciją priėjo ir prisistatė kas esanti ir ko norinti - susitikti pasikalbėti. Ne visiems taip pasiseka - rašytojas nusprendė ją priimti. Be kita ko, Eco teigė, kad būtų visai įdomu atvykti į Lietuvą. To labai tikėjosi ir jo kūrinius leidžianti "Tyto alba", vis dar neprarandanti vilties. Inga sako, kad Lenkijoje grobstomasis rašytojas ir semiotikas viešėjo net kelis kartus. Kodėl, jai toptelėjo verčiant šviežiausią Eco romaną "Paslaptingoji karalienės Loanos liepsna". Matyt, dėl meilės ryšių. Romane minima žavi lenkaitė padėjėja...

Svajonė - versti vaikams

Kitą pasaulinį numylėtinį Alessandro Baricco, kurio tris romanus išvertė, Inga matė Paryžiuje, knygų mugėje. Prancūzijos sostinėje ji gyveno trejus su puse metų, dirbo Lietuvos ambasadoje. Ant moters pečių gulė atsakingos sritys - finansai ir administracija. O dar vyko remontas. Užtat dabar - Inga įsitikinusi - ambasada Paryžiuje yra viena gražiausių Lietuvos ambasadų. Pastatas senovinis, priklausęs kompozitoriaus Ernesto Chausono šeimai; nuo 1895 metų, kai buvo pastatytas, ne ką pasikeitęs, su prašmatniais salonais ir gera dvasia...

Baricco, puikiai valdęs sausakimšą salę, paliko šaunaus ir išmintingo žmogaus įspūdį. Tai ne Andrea

De Carlo (Inga išvertė jo "Meilės arką"), savimi patenkintas gražuoliukas. Ji labai norėtų susitikti su Antonio Tabucchi, kurio romaną "Peireira liudija" pasiūlė leidyklai ir išvertė. Ingai mažumėlė apmaudu, kad tokia gera knyga liko beveik nepastebėta.

Kiek iš viso susidarys knygų, kurias "prakalbino" lietuviškai? Ji neskaičiuoja. Gera lentyna. "Kai darbas jau atliktas, žiūri į priekį, - prisipažįsta Inga. - Pabaigi versti ir tarsi tuštuma atsiveria, lyg iš tavęs būtų kai ką atėmę. Galvoji, kur čia gavus kitą knygą. Mano svajonė - versti kūrinius vaikams. Keista, bet niekas iki šiol nėra to pasiūlęs. Pati siūliau Emmos Perodi italų pasakų rinkinį, tačiau leidyklos bijojo rizikuoti - o jeigu nepirks?"

"Da Vinčio kodo" maršrutais

Kaip spėja tiek nudirbti Užsienio reikalų ministerijos Ambasadų skyriaus specialistė? "Tarnautojos darbas - dieną, kūrybinis - naktį, - neslepia pašnekovė. - Vidinė liepsna neleidžia atsisakyti kūrybinio, o gyvenimas - valdiško darbo". Anksčiau prie kompiuterio ji išsėdėdavo iki antros nakties, dabar - iki dvyliktos. Inga nesigaili, kad pradėjo nuo inžinerijos mokslų ir tik vėliau pasuko į humanitarinius, į filologiją. Loginio mąstymo labai prireikia, "gryniesiems" filologams jo pritrūksta. Jai iki šiol patinka matematika. O vertėjai visą laiką ko nors mokosi, susiduria su vis naujomis sritimis, nepažįstamomis realijomis, vis apsikrovę informaciniais leidiniais, vis kažką tikslinasi internete. "Iš tiesų reikėtų nuvažiuoti į tas vietas, šalis ir miestus, kuriuose vyksta kūrinio veiksmas", - sako Inga. Ji dėkinga likimui, kad leidėjai nutarė perleisti Eco "Fuko švytuoklę", mėgs-

tamiausią jos knygą, jai būnant Paryžiuje. Apvaikščiojo visas romane minimas vietas, beveik pačiuoju pačią švytuoklę. "Supamas tos dvasios daug geriau supranti knygą. Manau, galėjau perteikti geresnį vertimo variantą", - viliasi Inga.

Paryžiuje ji vaikščiojo ir Dano Browno "Da Vinčio kodo" maršrutais. Birželio 21 dieną kartu su būreliu turistų (daugiausia amerikiečių, laikančių rankose bestselerį) stebėjo vasaros solsticijos reiškinius Šv. Sulpicijaus bažnyčioje - šviesos spindulio kritimą. Beje, visa bažnyčia nukabinėta lapeliais, neigiančiais Browno veikalo esmę ir jame aprašytus dalykus. Tačiau atėjus minutei X viskas taip ir įvyko, kaip aprašyta, spindulys nukrito, ir inžinierė Ingai tai nekėlė jokios nuostabos. "Viskas yra Žemės sukimosi mokslas", - komentuoja ji. Pagauta entuziazmo Inga ieškojo per Paryžių einančio dienovidinio ženklų. Viskas priminė žaidimą "Lobio ieškojimas". Pirmąją žalvarinę plokštelę aptiko prie senųjų Karalių rūmų. Toliau klaidžiojo su kompasu.

"Itališka" mama

Ingos vaikai dvyiniai, Rasa ir Mantas, prieš ketvertą metų išplėsti iš M.K. Čiurlionio menų gimnazijos ir nukraidinti į Paryžių, pirmą savaitę verkė. O į Vilnių grįžo tikri pasaulio piliečiai, laisvi, atviri ir tolerantiški, puikiai išmokę dvi kalbas: anglų ir prancūzų (lankė tarptautinę mokyklą). Mantas labai norėjo versti. Ir gavo vertimą, nors dar tik dešimtą klasę baigęs. Dabar plūša prie trilerių autoriaus Johno Kazenbacho kūrinio ir mamos neprileidžia artyn. Inga sako, kad anglų kalbą sūnus moka geriau už ją ir kartais ji pati su juo konsultuojasi. Tiesa, jau pasiskundė, kad ne-

Atostogos Tenerifėje. Mantas ir Rasa su mama Inga.

Paryžius. Šv. Sulpicijaus bažnyčia. Vasaros solsticija, aprašyta Dano Browno "Da Vinčio kode".

lengva. Gal ir atrodo paprasta, kai mama sėdi ir verčia knygą po knygos kaip sviestu tepta. Dukra Rasa linkusi į menus, į daile. Tiesą sakant, mama kadaise irgi norėjo tapti dailininke. "Lietuvos pionieriuje" seniai seniai buvo išspausdintas jos linoraižinys, už kurį gavo net pusantro rublio. Tik tada Ingai labiau rūpėjo bėgti į kiemą, nei tobulinti dailės įgūdžius.

Rasa ir Mantas turi atsiskaityti "itališkai" mamai už savo žingsnius. Tai juos kartais liūdina ir jie sako: kiti tėvai šito nereikalauja. "Jie yra kiti tėvai, o aš esu aš", - atremia Inga. Jai džiugu, kad vaikai sąžiningi, tvarkingi, draugiški. Penktadienį visi trys traukia į kiną. Visi pasiutę kinomanai. Inga dar verčia filmų tekstus įvairioms televizijoms. Laiko - nėra, jėgų - maža, bet be galo smagu. Kiną Inga žiūrėtų nuo ryto iki vakaro. Ji - dviejų kūrybinių sąjungų narė. Į Rašytojų sąjungą buvo priimta kaip vertėja, o vėliau susikūrė Literatūros vertėjų sąjunga. Inga jaučiasi įpareigota: kažkuriam - "Kas yra kas Lietuvoje" leidime ją pristatė rašytoja. Taip nusprendė patys žinyno rengėjai, nes pati Inga jokių anketų nei pildė, nei siuntė. Taigi rašys greičiausiai romaną. Noro yra.

Viską galima sutvarkyti

Už italų kalbą Inga nežino gražesnės. Ir puikesnės už Italiją šalies. Jei tik būtų galimybė, gyventų ten

mažame miestelyje netoli didmiesčio ir verstų. O jei žinotų, kad laimės milijoną, jau dabar atsidėtų tik vertimui.

"Mūsų šeimos valgis - makaronai", - sako Inga. Italai tvirtina, kad nuo makaronų dar niekas nenutuoko. Nebent nuo riebių padažų. Lietuvoje pica labai gera, įsitikinusi ši itališkos kilmės patiekalą dievinanti vertėja. Iš italų galima pasimokyti ramaus požiūrio ir nesklandumo. "Kokios problemos? Viską galima sutvarkyti", - kartoją jie. "Teisingas požiūris, - komentuoja Inga. - Toks įspūdis, kad mes stresą susikuriame vien tam, kad jį iverktume ir paskui galėtume pareikšti - aš tai padariau. Pasistatome dirbtinių kliūčių, kad jas perkoptume ir pasigirtume - aš laimėjau. O reikėtų daug paprasčiau, ramiau. Nepakenktų būti jautresniems vienas kitam". Ji pati stengiasi nebūti abejinga, nepraeiti pro šalį. "Kai nebūsime abejingi, visi šiek tiek geriau gyvensime", - įsitikinusi ji. Paprasčiausias pavyzdys - vairuotojai. Kai kuriems Lietuvoje atrodo, kad gatvė yra vien jų. Mėgstanti sėsti prie vairo vertėja lygina Paryžiaus ir Vilniaus vairuotojus. Prancūzijos sostinėje eismas intensyvus kaip niekur, tačiau vairuotojai labai mandagūs ir vienas kitam atidūs. Ten galioja toks dėsnis kaip akių kontaktas. Todėl per tuos kelis metus Inga matė gal tik vieną didesnę avariją.